

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-63-04

Druk nr 2719

Warszawa, 23 marca 2004 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy - Prawo o notariacie
wraz z podstawowym aktem wykonawczym.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo o notariacie

Art. 1. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 oraz z 2003 r. Nr 49, poz. 408 i Nr 124, poz. 1152) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. § 1. Notariuszowi za dokonanie czynności notarialnych przysługuje wynagrodzenie określone na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki właściwe dla danej czynności.

§ 2. Wynagrodzenie, o którym mowa w §1, nie obejmuje kosztów przejazdu i innych niezbędnych wydatków, poniesionych przez notariusza w związku z dokonaniem czynności.

§ 3. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, maksymalne stawki wynagrodzenia za czynności notarialne, o których mowa w § 1, oraz maksymalne kwoty, o które może być zwiększone wynagrodzenie za dokonanie czynności notarialnych poza kancelarią notarialną, mając na względzie wartość przedmiotu i rodzaj czynności notarialnej, stopień jej zawichości, nakład pracy notariusza, czas przeznaczony na dokonanie czynności oraz interes społeczny gwarantujący należyty dostęp do czynności notarialnych w obrocie cywilnoprawnym, a także uwzględniając, że maksymalna stawka za czynność notarialną nie może przekroczyć sześci-

krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowanego poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.”

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 30 czerwca 2004 r.

U Z A S A D N I E N I E

Ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369, z późn. zm.) zawiera w art. 5 upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia wykonawczego regulującego takse notarialną.

Upoważnienie to nie spełnia wymogów określonych w art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z powyższą normą konstytucyjną upoważnienie ustawowe powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. W obecnym brzmieniu wymieniona delegacja nie zawiera wytycznych dotyczących treści aktu wykonawczego.

W wyroku z dnia 10 grudnia 2003 r. (sygn. akt K 49/01) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 5 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991 r. w sprawie taksy notarialnej (Dz. U. z 2002 r. Nr 33, poz. 146, z późn. zm.) są niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Konsekwencją tego orzeczenia jest proponowana nowelizacja art. 5 ustawy – Prawo o notariacie i wydanie nowego rozporządzenia.

W przedstawionej nowelizacji art. 5, dla zachowania adekwatności i spójności terminologii, odstąpiono od pojęcia „taksa notarialna”.

W projektowanej regulacji, w § 1 tego artykułu, utrzymano zasadę podstawową, że wynagrodzenie notariusza za czynności notarialne ukształtowane jest na podstawie umowy ze stronami czynności – nie wyższe jednak niż maksymalne stawki określone w akcie

wykonawczym. Proponuje się również (§ 2), aby nie w rozporządzeniu, jak obecnie, lecz w przepisie ustawowym ustanowić zasadę, że wynagrodzenie, o którym mowa w § 1, nie obejmuje kosztów przejazdu i innych niezbędnych wydatków poniesionych przez notariusza w związku z dokonaniem czynności notarialnej.

W § 3, będącym przepisem upoważniającym, jako organ wydający rozporządzenie wskazano Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Finansów, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej. W zakresie spraw przekazywanych do uregulowania w rozporządzeniu przewidziano określenie maksymalnych stawek wynagrodzenia oraz maksymalnych kwot, o jakie może być zwiększone wynagrodzenie za czynność wykonywaną poza kancelarią notarialną, a także sformułowano wytyczne przez wskazanie okoliczności, jakie organ wydający rozporządzenie bierze pod uwagę. Wprowadzono również górną granicę stawki maksymalnej, przyjmując, że nie powinna ona przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowanego poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku. Aktualnie kwota ta wynosi 2 201,47 zł, co oznacza, że proponowana w nowelizacji podstawa przeliczenia daje górną granicę maksymalnej stawki za czynność notarialną w wysokości 13 208,82 zł. Przyjęcie tego górnego pułapu jest uzasadnione potrzebą zapewnienia dostępności czynności notarialnych w obrocie cywilnoprawnym. Stawki maksymalne, zbliżone do tak określonej kwoty, będą występować głównie w odniesieniu do czynności związanych z obrotem gospodarczym. Trzeba mieć na uwadze, że dostępność czynności notarialnych nie jest obojętna z punktu widzenia obrotu gospodarczego oraz zasady wolności działalności gospodarczej gwarantowanej w art. 22 Konstytucji. Koszty transakcji gospodarczych na które składają się również opłaty notarialne ponoszone przez uczestników obrotu profesjonalnego, są bowiem jednym z czynników określających zakres wolności działalności gospodarczej i już z tego powodu nie mogą być nieograniczone.

Proponowana nowelizacja ustawy nie wpłynie na sektor finansów publicznych (w tym budżet resortu), konkurencyjność gospodarki, sytuację i rozwój regionalny oraz rynek pracy.

Trudno jest przewidzieć, a tym bardziej oszacować, czy wprowadzenie górnej granicy stawki maksymalnej wynagrodzenia notariusza może spowodować zmniejszenie się dochodów

notariuszy na tyle istotne, by skutkowało zmniejszeniem się wpływów do budżetu z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych.

Projekt został uzgodniony międzyresortowo oraz poddany konsultacjom z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Sądem Najwyższym, Krajową Radą Notarialną, Krajową Radą Spółdzielczą, Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni Mieszkaniowych RP, Związkiem Banków Polskich, Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych i Business Centre Club. W nowelizacji nie uwzględniono uwag Krajowej Rady Spółdzielczości, Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych RP i Business Centre Club jako wykraczających poza merytoryczny zakres regulacji. Proponowana regulacja uwzględnia w części uwagi zgłoszone w opinii Krajowej Rady Notarialnej odnoszące się do określenia kryteriów wskazanych dla organu wydającego rozporządzenie. Projektowaną nowelizację pozytywnie zaopiniował Związek Banków Polskich.

Przedmiot proponowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

MINISTER
Prof. dr hab. Danuta Hübner

Min. DH- 953 /04/DPE/as

Warszawa, 15.03. 2004 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedstawionym projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie (pismo nr RM-10-63-04), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Grzegorz Kurczuk
Minister Sprawiedliwości

Pan Marek Sadowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

w sprawie ustalenia maksymalnych stawek wynagrodzenia za czynności notarialne

Na podstawie art. 5 § 3 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie
(.....) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa maksymalne stawki wynagrodzenia przysługującego notariuszom za czynności notarialne oraz maksymalne kwoty, o które może być zwiększone wynagrodzenie za dokonanie czynności notarialnych poza kancelarią notarialną.

§ 2. 1. Z zastrzeżeniem § 9-16 maksymalna stawka wynagrodzenia zależy od wartości przedmiotu czynności notarialnej.

2. Za wartość przedmiotu czynności notarialnej przyjmuje się wartość podaną przez stronę (strony) czynności z uwzględnieniem zasad przewidzianych w ustawie o podatku od spadków i darowizn albo o podatku od czynności cywilnoprawnych.

3. Podstawą określenia maksymalnej stawki wynagrodzenia jest:

- 1) przy umowie zamiany - najwyższa wartość zamienianego przedmiotu umowy,
- 2) przy działach - ogólna wartość majątku podlegającego działowi,
- 3) przy oddawaniu gruntu w użytkowanie wieczyste - wartość pierwszej opłaty, a przy jej braku - skapitalizowana wartość opłaty rocznej, stosownie do przepisów ustawy o podatku od spadków i darowizn,
- 4) przy umowie o rentę, na podstawie której następuje zbycie nieruchomości, prawa użytkowania wieczystego albo spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu - wartość tych rzeczy lub praw,
- 5) przy licytacjach i przetargach - cena rzeczy uzyskana w wyniku licytacji lub przetargu,
- 6) przy losowaniach nagród - wartość wylosowanych nagród,
- 7) przy umowie dzierżawy (poddzierżawy) oraz najmu (podnajmu) - wartość świadczeń powtarzających się za czas, na jaki umowa została zawarta, a przy umowie zawartej na czas nieokreślony - wartość świadczeń za okres 10 lat,
- 8) przy ustąpieniu pierwszeństwa hipotecznego wartość przedmiotu czynności określa się według pozycji posuwającej się naprzód, a jeżeli suma pozycji ustępującej jest niższa - według tej niższej sumy.

§ 3. Maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi od wartości:

- 1) do 3.000 zł - 100 zł,
- 2) powyżej 3.000 zł do 10.000 zł - 100 zł + 3% od nadwyżki powyżej 3.000 zł,
- 3) powyżej 10.000 zł do 30.000 zł - 310 zł + 2% od nadwyżki powyżej 10.000 zł,
- 4) powyżej 30.000 zł do 60.000 zł - 710 zł + 1% od nadwyżki powyżej 30.000 zł,
- 5) powyżej 60.000 zł do 1.000.000 zł - 1.010 zł + 0,5% od nadwyżki powyżej 60.000 zł,
- 6) powyżej 1.000.000 zł - 5.710 zł + 0,25% od nadwyżki ponad 1.000.000 zł, nie więcej jednak niż sześciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowanego poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

§ 4. Przy obliczaniu wartości przedmiotu czynności nie odlicza się obciążeń i bonifikat, za wyjątkiem sprzedaży lokali mieszkalnych (domów jednorodzinnych).

§ 5. Notariusz wymienia na każdym sporządzonym dokumencie wysokość pobranego wynagrodzenia, powołując podstawę prawną.

Rozdział 2

Czynności notarialne

Oddział 1

Akty notarialne

§ 6. Za sporządzenie aktu jako maksymalną stawkę wynagrodzenia przyjmuje się stawkę przewidzianą w § 3, z zastrzeżeniem § 7 i 8.

§ 7. Za sporządzenie aktu notarialnego dokumentującego:

- 1) umowę zobowiązującą, w tym umowę przedwstępną, zawartą pod warunkiem lub zastrzeżeniem terminu,
 - 2) umowę przenoszącą własność lub użytkowanie wieczyste, w wykonaniu umowy zobowiązującej,
 - 3) umowę sprzedaży nieruchomości rolnej z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa,
 - 4) umowę zbycia własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego, prawa do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej (prawa do lokalu mieszkalnego w domu budowanym przez spółdzielnię mieszkaniową w celu przeniesienia jego własności na członka),
 - 5) umowę zbycia ekspektatywy odrębnej własności lokalu lub domu jednorodzinnego w trybie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (j. t. Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116),
 - 6) umowę ustanowienia odrębnej własności lokalu lub przeniesienia własności domu jednorodzinnego z prawem do gruntu, zawartych w wykonaniu umów o budowę lokalu lub domu, w trybie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych,
 - 7) umowę przeniesienia własności lokalu lub domu jednorodzinnego z prawem do gruntu, przez spółdzielnię mieszkaniową,
 - 8) ustanowienie hipoteki, z zastrzeżeniem § 8 ust. 1 pkt 1,
 - 9) przebieg licytacji lub przetargu,
 - 10) przyjęcie na przechowanie pieniędzy w walucie polskiej lub obcej
- maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi połowę stawki przewidzianej w § 3.

§ 8. 1. Za sporządzenie projektu aktu notarialnego obejmującego umowę oraz za sporządzenie aktu notarialnego dokumentującego:

- 1) ustanowienie hipoteki w celu zabezpieczenia kredytu bankowego udzielonego na budownictwo mieszkaniowe, zakup domu mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego albo na działalność gospodarczą,
 - 2) losowanie nagrody,
 - 3) potwierdzenie oświadczenia woli zawartego w innym akcie notarialnym
- maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi 1/4 stawki przewidzianej w § 3.

2. Za sporządzenie aktu notarialnego dokumentującego:

- 1) oświadczenie o przystąpieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub objęciu udziałów w tej spółce,
 - 2) oświadczenie zawierające zgodę osób przystępujących do spółki akcyjnej na zawiązanie spółki, na brzmienie statutu i na objęcie akcji, wyrażoną w innym akcie niż akt obejmujący statut
- maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi 1/10 stawki przewidzianej w § 3.

§ 9. Maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi za sporządzenie aktu notarialnego dokumentującego:

- 1) umowę zbycia nieruchomości, jeżeli w związku z tą umową następuje wypłata świadczeń z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników – **do 600 zł**,
- 2) umowę majątkową małżeńską – **do 400 zł**,
- 3) testament - **do 40 zł**,
- 4) testament zawierający zapis, polecenie lub pozbawienie uprawnionego prawa do zachowku – **do 50 zł**,
- 5) odwołanie testamentu – **do 30 zł**,
- 6) zwolnienie nieruchomości od obciążeń lub zrzeczenia się prawa, jeżeli wartości przedmiotu nie da się określić – **do 30 zł**,
- 7) zrzeczenie się własności nieruchomości - **do 40 zł**,
- 8) pełnomocnictwo – **do 30 zł**,
- 9) oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku - **do 20 zł**.

§ 10. 1. Maksymalna stawka wynagrodzenia, z zastrzeżeniem ust. 2, wynosi:

- 1) za sporządzenie protokołu zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub walnego zgromadzenia spółdzielni – **do 750 zł**,
- 2) za sporządzenie protokołu walnego zgromadzenia akcjonariuszy – **do 1.100 zł**,
- 3) za sporządzenie protokołu zgromadzenia wspólników innej spółki niż wymienione w pkt 1 i 2 albo protokołu posiedzenia zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego - **do 500 zł**,
- 4) za sporządzenie protokołu niedojścia do skutku licytacji, przetargu lub losowania nagród – **do 100 zł**,
- 5) za sporządzenie protokołu przyjęcia dokumentu na przechowanie - **do 50 zł**, a za przechowanie dokumentu, od każdego dokumentu, za każdy rozpoczęty miesiąc - **do 20 zł**,
- 6) za sporządzenie innego protokołu - **do 200 zł**.

2. W razie podwyższenia kapitału zakładowego spółki, maksymalna stawka wynagrodzenia ustalana jest na podstawie § 3.

§ 11. 1. Jeżeli jednym aktem notarialnym, sporządzonym między tymi samymi osobami, objęto kilka czynności dotyczących tego samego przedmiotu i pozostających ze sobą w takim

stosunku, że jedna z tych czynności ma charakter czynności głównej, a inne mają charakter czynności ubocznych i nie mogą istnieć bez czynności głównej - maksymalna stawka wynagrodzenia za sporządzenie tego aktu jest ustalana według czynności głównej.

2. W razie gdy poszczególne czynności między tymi samymi osobami dotyczą różnych przedmiotów, wartość tych przedmiotów zlicza się, jeżeli dla dokonywanych czynności przewidziana jest ta sama maksymalna stawka wynagrodzenia. Jeżeli dla tych czynności przewidziane są różne maksymalne stawki wynagrodzenia, ustala się je od wartości każdego przedmiotu z osobna.

3. Jeżeli akt obejmuje kilka czynności różnych osób, maksymalne stawki wynagrodzenia ustala się od każdej czynności z osobna.

Oddział 2

Wypisy i wyciągi

§ 12. 1. Za sporządzenie wypisu lub wyciągu z akt notarialnych lub innego dokumentu maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi **do 5 zł** za każdą rozpoczętą stronę.

2. Za stronę uważa się tekst obejmujący nie mniej niż 25 wierszy.

Oddział 3

Poświadczenia

§ 13. Maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi:

- 1) za poświadczenie własnoręczności podpisu albo odcisku palca osoby niepiśmiennej lub niemogącej pisać:
 - a) na dokumentach, jeżeli przedmiot jest oznaczony sumą pieniężną - do 1/10 wynagrodzenia, jakie należałoby się, gdyby dokument sporządzono w formie aktu notarialnego,
 - b) na pełnomocnictwach i innych dokumentach – **do 20 zł**,
- 2) za poświadczenie zgodności odpisu z okazanym dokumentem, za każdą stronę – **do 5 zł**,
- 3) za poświadczenie czasu okazania dokumentu, za każdą stronę – **do 5 zł**,
- 4) za poświadczenie pozostawiania przy życiu:
 - a) w celu otrzymania emerytury, renty lub innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego - **do 5 zł**,
 - b) w innym celu – **do 30 zł**,
- 5) za poświadczenie pozostawiania osoby w określonym miejscu – **do 30 zł**.

Oddział 4

Doręczanie oświadczeń

§ 14. Za doręczenie stronie przeciwnej oświadczenia wniesionego ustnie do protokołu albo wręzonego lub przesłanego notariuszowi maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi – **do 40 zł**.

Oddział 5

Protesty

§ 15. 1. Za sporządzenie protestu maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi przy wartości kwoty ulegającej zaprotestowaniu:

- 1) do 100 zł włącznie - do 5 zł,
- 2) powyżej 100 zł - do 5 zł + 2% od nadwyżki ponad 100 zł.

2. Jeżeli osoba, przeciwko której protest ma być skierowany, uczyni zadość wezwaniu przed sporządzeniem protestu, maksymalne wynagrodzenie ustala się w wysokości do połowy wynagrodzenia, jakie przypadłoby za sporządzenie protestu.

Oddział 6

Inne czynności

§ 16. Za dokonanie czynności notarialnej, niewymienionej w przepisach poprzedzających, maksymalna stawka wynagrodzenia wynosi **do 250 zł** i jest ustalana w zależności od nakładu pracy notariusza oraz czasu przeznaczonego na tę czynność.

Rozdział 3

Zwiększenie wynagrodzenia za dokonanie czynności notarialnej poza kancelarią notarialną

§ 17. 1. Jeżeli notariusz dokonał czynności notarialnej poza kancelarią notarialną, może ustalić wynagrodzenie zwiększone o kwotę liczoną za każdą godzinę od opuszczenia kancelarii do powrotu w wysokości:

1) w porze dziennej – do 50 zł,

2) w porze nocnej oraz w dni wolne od pracy – do 100 zł.

2. Za porę dzienną liczy się czas między godziną 8 a 20.

Rozdział 4

Przepisy końcowe

§ 18. Rozporządzenie wchodzi w życie

U Z A S A D N I E N I E

W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 grudnia 2003 r. sygn. akt K 49/01 w którym Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie orzekł, że art. 5 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991 r. w sprawie taksy notarialnej (Dz. U. Nr 33, poz. 146 z 1991 r. ze zm.) są niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i tracą moc z dniem 30 czerwca 2004 r. – istnieje konieczność wydania przez Ministra Sprawiedliwości nowego rozporządzenia.

Taksę reguluje aktualnie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 kwietnia 1991r. w sprawie taksy notarialnej (Dz. U. Nr 33, poz. 146 z późn. zm.). Rozporządzenie to wydane zostało na podstawie wadliwej delegacji, nie zawierającej wytycznych dotyczących treści aktu. Powyższa taksa była wielokrotnie nowelizowana. Ostatnia nowelizacja dokonana rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 października 2001 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie taksy notarialnej (Dz. U Nr 115, poz. 1233) zdecydowanie podwyższyła maksymalne stawki wynagrodzenia notariuszy za czynności notarialne. Jednocześnie odstąpiono od kwotowego ograniczenia wysokości tego wynagrodzenia i dopuszczono w pewnych wypadkach możliwość jego ustalania w wysokości wyższej niż stawki maksymalne. Oznaczało to radykalne odejście od utrwalonego systemu i stawek obowiązujących z niewielkimi zmianami od 1991 r. Co więcej, dokonano tego w warunkach recesji gospodarczej, postępującej pauperyzacji społeczeństwa, rosnącego bezrobocia i malejącej inflacji. Brak racjonalnych przesłanek dla tego rodzaju rozwiązań wynika także z innych okoliczności.

I tak, coraz bardziej widoczna staje się tendencja do rozszerzania tzw. „przymusu” notarialnego. Następuje to zarówno w drodze ustawowej, jak i pozaustawowej. Ta ostatnia polega na wymaganii od stron, przez różne podmioty i instytucje dokonywania szeregu czynności notarialnych mimo braku ku temu podstaw prawnych. Ustawowe zaś rozszerzenie wspomnianego wyżej przymusu notarialnego, dotyczy często bieżących i życiowo istotnych spraw obywateli oraz spraw ważnych dla obrotu gospodarczego. Powyższe przesądza o kwalifikowaniu usług notarialnych jako podstawowych z punktu widzenia potrzeb społecznych, a w konsekwencji skłania do szczególnej troski o ich powszechną dostępność.

Art. 6 § 1 cytowanej ustawy - Prawo o notariacie stanowi, że jeżeli strona czynności notarialnej nie jest w stanie bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny ponieść żądanego przez notariusza wynagrodzenia, może wystąpić z wnioskiem do właściwego sądu rejonowego o zwolnienie od ponoszenia tego wynagrodzenia. Przepis ten

stosuje się odpowiednio do osoby prawnej (art. 6 § 2), zaś wynagrodzenie w wypadku zwolnienia ponosi Skarb Państwa (art. 6 § 4). Wzrost wysokości wynagrodzeń notariuszy w zestawieniu z podniesionym wyżej okolicznościami (zubożeniem społeczeństwa i przymusem notarialnym) skutkuje bezpośrednio wzrostem uzasadnionych wniosków stron o zwolnienie od ponoszenia tych kosztów, które ostatecznie obciążają Skarb Państwa. Powyższego zjawiska nie można bagatelizować, w szczególności w perspektywie prognozowanych na najbliższe lata tzw. trudnych budżetów.

Ukształtowana już historycznie metoda określania w taksie stawek maksymalnych, stwarza realne zagrożenie stosowania w praktyce notarialnej wyłącznie takich stawek (wbrew zasadzie umownego ustalania wysokości wynagrodzenia wynikającej z art. 5 zd. pierwsze ustawy – Prawo o notariacie). Dowodem na istnienie tego zjawiska jest § 26 pkt 2 uchwały Krajowej Rady Notarialnej nr 19/97 z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza.

Nowelizacja taksy, która weszła w życie z dniem 26.10.2001 r. podwyższyła stawki obliczane niezależnie od wartości przedmiotu czynności średnio o około **100 %**. Natomiast stawki uzależnione wyłącznie od wartości przedmiotu czynności wzrosły nawet o **kilkanaście tysięcy procent**. Skalę wzrostu tych stawek obrazuje poniższa tabela (wszystkie dane w PLN):

	wartość przedmiotu czynności notarialnej	maksymalne wynagrodzenie notariusza według stawek sprzed nowelizacji	maksymalnie wynagrodzenie notariusza według aktualnie obowiązującej taksy	wynagrodzenie podwyższone na podstawie § 17 ust. 1 taksy
	1000	30	200	400
	5000	150	200	400
	10.000	300	350	700
	15.000	400	500	1000
	30.000	600	800	1600
	50.000	800	1000	2000
	100.000	1050	1300	2600
	200.000	1550	1800	3600

	500.000	3050	3300	6600
	1.000.000	5000	5800	11.600
	10.000.000	5000	28.300	56.600
	100.000.000	5000	253.300	506.600

Przedstawiony projekt jest zgodny w pełnym zakresie z treścią upoważnienia ustawowego w brzmieniu proponowanym w noweli ustawy - Prawo o notariacie. W projekcie odstąpiono od pojęcia „taksa notarialna”, a wynagrodzenie zostało skonstruowane w oparciu o system stawek maksymalnych. Same zaś stawki określone zostały z uwzględnieniem rodzaju czynności, stopnia jej zawichości oraz wymaganego nakładu pracy notariusza.

Z podanych już wyżej powodów dokonano niewielkiej korekty wysokości stawek. Korekta uwzględnia trwałą już tendencję malejącej inflacji. Zakres zmian wysokości stawek obliczanych wedle wartości przedmiotu czynności ilustruje poniższe zestawienie (uwzględniające dane zawarte w poprzedniej tabeli):

	wartość przedmiotu czynności notarialnej	maksymalne wynagrodzenie notariusza według stawek sprzed nowelizacji	maksymalnie wynagrodzenie notariusza według aktualnie obowiązującej taksy	wynagrodzenie podwyższone na podstawie § 17 ust. 1 taksy	wynagrodzenie według projektu
	1000	30	200	400	100
	5000	150	200	400	160
	10.000	300	350	700	310
	15.000	400	500	1000	410
	30.000	600	800	1600	710
	50.000	800	1000	2000	910
	100.000	1050	1300	2600	1210
	200.000	1550	1800	3600	1710

	500.000	3050	3300	6600	3210
	1.000.000	5000	5800	11.600	5710
	10.000.000	5000	28.300	56.600	13.209
	100.000.000 0	5000	253.300	506.600	13.209

Zaznaczyć należy, że wszystkie proponowane stawki są zdecydowanie wyższe od stawek obowiązujących w 1997 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 maja 1997 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie taksy notarialnej (Dz. U. 47, poz. 313). Wysokość proponowanych stawek uwzględnia średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1997 r.

Rozporządzenie wprowadza ograniczenie maksymalnego wynagrodzenia notariuszy. Ustalono, że maksymalne wynagrodzenia nie może przekraczać sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowanego poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Projekt nie przewiduje możliwości dodatkowego podwyższania maksymalnych stawek (§ 17 ust. 1 obowiązującego rozporządzenia). Jest to bowiem sprzeczne z samą zasadą stawek maksymalnych. Odpowiednia wysokość wynagrodzenia notariusza – uwzględniająca jego nakład pracy – będzie ustalana w przedziale określonym stawką maksymalną.

Projektowane zmiany nie zagrażają kondycji finansowej notariatu. Ilość notariuszy w Polsce na 30 listopada 2003 r. wynosiła 1554 i w stosunku do liczby ludności nadal znacząco odbiega od standardów europejskich (np. Francja – 7600 notariuszy, Holandia – 1440, Niemcy – 11000) i to przy porównywalnym zakresie czynności.

W pozostałym zakresie rozporządzenie nie wprowadza zmian i odwołuje się do obowiązujących oraz sprawdzonych w praktyce rozwiązań.

Wejście w życie rozporządzenia wpłynie korzystnie na budżet resortu. Stanie się tak dzięki zmniejszeniu obciążeń wynikających z cytowanego wyżej art. 6 § 4 Prawa o notariacie. Nowa taksa przejściowo prawdopodobnie spowoduje spadek wpływów do budżetu państwa, z tytułu nieco mniejszych dochodów z podatków. W dłuższej perspektywie zostanie to

zrównoważone poprzez pozytywne skutki potania usług notarialnych dla obrotu gospodarczego (zmniejszenie kosztów podmiotów gospodarczych). Powyższe z kolei powinno spowodować wzrost fiskalnych dochodów budżetu. Jednakże nie jest możliwe oszacowanie ewentualnych skutków wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.

Z wyżej przedstawionych powodów rozporządzenie wywoła także pozytywne skutki w zakresie konkurencyjności gospodarki. Nie wpłynie natomiast na sytuację i rozwój regionalny oraz rynek pracy.